

Familieliv 2.0

Danmark har Europa-rekord i skilsmisser, som i så meget andet - unges alkoholforbrug, lykke, stigning i indtag af lykkepiller, antallet af borgere på Facebook og flest antal arbejdstimer per familie. Men drømmen om familien lever i bedste velgående, selv om den er blevet et af flere "projekter" i selvrealiseringen

AF KARINA SØBY MADSEN

FOTOKUNST

Ulrik Jantzen.
Dansk fotograf og
grundlæggerne af
Das Büro. Billederne
er leveret af Dask Gallery
www.daskgallery.com

”DET ER MIN NUVÆRENDE KÆRESTE”, SAGDE EN AF MINE VENNER FOR NYLIG, da han skulle introducere mig til sin kæreste. Min nuværende kæreste... Det var ærlig talt noget af en overraskelse for mig, at han kunne sige det så åbenlyst - at han kunne sætte ord på den midlertidighed, der er trængt ind i parforholdene og betyder, at et brud forekommer at være en konstant lurende og oplagt mulighed.

Det burde måske ikke komme som en overraskelse. I mange år har en gentagende mediehistorie været, at Danmark har Europarekord i skilsmisser, som i så meget andet - unges alkoholforbrug, lykke, stigning i indtag af lykkepiller, antallet af borgere på Facebook og flest antal arbejdstimer per familie, bare for at hive et par blandede bolcher op af posen. Andre undersøgelser viser, at der er en stigende tendens til, at folk bevarer deres profil på datingsites, selvom de har en partner, for hvad-nu-hvis der skulle dukke noget andet og bedre op.

Cand.mag. i historie og dansk, Palle Ove Christiansen, siger: ”Mange er bevidste om at beskytte deres frihed som single, tøjforbrug, bilejer, pc-freak, etc., og det gør det også vanskeligere at finde den rette partner, hvis det nu en dag skal være. Er man stadig tøvende over for at binde sig for meget, kan man altid præsentere sig som ’single med kæreste’.”

Filosof Anders Fogh Jensen diagnosticerer årsagen således: ”midlertidigheden - projektvilkåret - har nu sneget sig ind i parforholdet: Man bør ind i mellem overveje at afslutte forholdet og hele tiden være beredt på, at ens partner gør det samme. Når jeg siger, at vi lever i projektsamfundet, så mener jeg ikke bare, at vi lever i midlertidige forhold, men at midlertidigheden har sat sig som et klima i forholdene.”

Det betyder ifølge Anders Fogh Jensen, at det moderne menneske i højere grad forestiller sig lykken igennem variationen end gennem gentagelsen. Dermed bliver ens partner snarere et

springbræt end et fundament. Nøjagtig som det er med arbejdet; at det projekt, man netop er i gang med, helst skal målrette en til noget mere og større i den nærmeste fremtid.

At ens partner formentlig ikke sætter stor pris på følelsen af midlertidighed, er en anden sag, og det siger noget om de dilemmaer, det moderne forhold støder på. At på den ene side er vi ikke villige til at give køb på vores individuelle friheder, og på den anden side dyrkes familien som ideal som aldrig før. Eller som Palle Ove Christiansen siger, så bliver familielivet nærmest gjort til meningen med tilværelsen, og det er måske det, der afspejler sig i de seneste viesesstatistikker, hvor antallet af bryllupper er stigende og i de senere år har sørget for endnu en Europarekord til Danmark.

2.0-FAMILIENS BARNDOM

Den moderne familie har haft en turbulent opvækst. Den har fået moderens indtræden på arbejdsmarkedet ind med modermælken og p-pillen ligeledes, og desuden har diverse politiske reformer ændret fundamentet for familierne. Beskatningen er blevet individualiseret, begge forældre har fået ret til og ansvar for børnene efter skilsmisse, revselsesretten er afskaffet, ikke-viede par er blevet juridisk sidestillet med gifte par osv.

Det betyder, at familielivet har ændret sig fra et hierarkisk opbygget produktionsfællesskab over et forbrugsfællesskab og til et følelsesmæssigt fællesskab, der især handler om fælles oplevelser og udvekslinger; alt sammen i løbet af små to generationer.

I dag er autoriteten i familien udvisket. Den patriarkalske faderfigur er forsvundet, og familiemedlemmerne bidrager på stadig mere lige fod. Det betyder samtidig, at parterne i stigende grad er blevet uafhængige af hinanden både økonomisk og praktisk. Hver enkelt kan klare sig selv, og kan man ikke, er det nærmere staten og kommunen, man læner sig op ad, end ens partner.

Bør vi tage lykkepiller, så vores partner kan holde os ud, så vi ikke er så utilfredse, sure og tvære hele tiden. Bør mænd tage Viagra og kvinder bruge sexplacetret Intrinsa, så vi kan dyrke hed sex hver dag, eller i hvert fald hver anden, og så vi ikke kommer til at føle os seksuelt dysfunktionelle?

Resultatet er, at den moderne familie i vid udstrækning består af individer, der er vokset op med en grundforestilling om, at de hver især er herrer over deres eget liv. Dermed er perfektionismen kommet i højsædet, for er man sin egen lykkes smed, så er det da bare om at smede, mens jernet er varmt.

TIDENS IDEALER

Det er nok de færreste af os, der kan sige os fri for at efterstræbe tidens idealer om på én gang at være åndrige, smukke, gode forældre og succesfulde karrieremennesker. Idealer som gør, at vi fyrer godt op under kedlen for at nå det alt sammen.

Som Kristen, der arbejder som konsulent i et norsk IT-firma, siger: ”Jo mere travlt, du har på arbejdet, jo mere aktiv er du på hjemmefronten, både i forhold til rengøring, madlavning og aktiviteter med børn. Når først du er

→ i gang, så kommer du i stødet. Du får simpelthen mere energi.”

s. 10 Udsagnet vidner om et stort engagement, men også om et liv, hvor man traer som effektivitet og perfektion er nøgleordene. Kristen er da også rundet af en tid, hvor man både skal have karriere, engagere sig i sit barns skolebestyrelse og træne fodboldholdet - eller som minimum sin egen krop.

Når den fremtrædende kommentator, filosof og nu chef for marketing og kundeoplevelser i Vestas, Morten Albæk, beskriver sin hverdag, lyder det således: ”Jeg står op klokken 5.45 og gør mig klar. Så vækker jeg børnene, gør dem klar, kører Asger i vuggestue og er inde på kontoret omkring klokken 8. Der er dage med foredrag og andre ting, men normalt arbejder jeg til klokken 19, går ned og træner til klokken 21, køber noget take away-mad, går tilbage til kontoret og arbejder til klokken 1. Det gør jeg hver anden arbejdsdag. De andre dage kommer jeg hjem mellem klokken 18 og 20 for enten at være med til at spise eller putte børnene. I weekenderne laver jeg intet andet end at være sammen med mine børn og elske med min kone. I de sidste fem år har jeg ikke haft en uge uden arbejdsdage på den anden side af klokken 1.”

Kristen og Morten Albæk inkarnerer 2.0-familien ved, at de lægger vægt på, at de har gang i karrieren, men at der sørme også er plads til familien. I og med at begge forældre er kommet på arbejdsmarkedet, har både familien og arbejdet fået særlig status som identitetsskabere.

Det moderne menneske er vokset op med et ideal om, at vi kan blive ’rigtige’, hvis bare vi får nok indsigt i, hvem vi er, og hvem vi vil være. Vi går til coach for at finde ud af, hvordan vi bruger os rigtigt, eller vi tager på en art psykologisk opdagelsesrejse i os selv og forholder os til den smerte, vi er gået igennem, og som vi ofte finder lejret i barndommen. Det betyder, at vi næsten handlingslammer os i forhold til vores egne børn, for i iveren efter ikke at udsætte dem for en tilsvarende

smerte, bliver vi så opsatte på at være perfekte forældre, at det bliver en næsten umulig opgave.

PERFEKTIONENS BAGSIDE

Kuriøst er det, at selvom Kristen i bund og grund er tilfreds med sit liv, så er det stadig husmoderen og karrieremanden, der er alternativet, hver gang hun reflekterer over, hvorvidt hendes liv er godt nok. Måske det er fordi, dette liv fuld af stræben også har en bagside. For Kristen er bagsiden, at hun ofte bliver syg, og på et tidspunkt gik hun decideret ned med stress.

I det hele taget er der en tendens til, at vi ikke bare har travlt med at leve op til tidens krav, men at stressen også sniger sig ind som en insisterende faktor. I SFI's undersøgelse ”Børnefamiliernes balance mellem familie- og arbejdsliv” fra 2006 svarer cirka halvdelen af alle kvinder og mænd, at de finder arbejdslivet stressende. Cirka hver fjerde finder familielivet stressende, mens cirka 40% finder det stressende at få hverdagen til at hænge sammen. Ligeledes understreger de seneste sundheds- og sygelighedsundersøgelser af danskerne, at det er svært at få hverdagen til at hænge sammen. De viser, at stadig flere i de yngre generationer klager over, at de føler sig energiforladte, skrantende, nedtrykte og stressede. Denne oplevelse af forringet livskvalitet afspejles i en stigning i sygefravær, og det vurderes, at 35.000 danskere hver dag er sygemeldte på grund af stress, mens WHO erklærer, at stressrelaterede sygdomme vil være den største sundhedsudgift i 2020. Ligeledes afspejles den forringede livskvalitet i et øget medicinforbrug. Landets praktiserende læger melder om en stigende efterspørgsel efter mediciner, der kan forbedre potensen, humøret og koncentrationsevnen.

PARTNER PÅ PILLER

Man kan spørge, om forbruget af personlighedsregulerende medicin såsom lykkepiller er et udtryk for, at vi er nødt til eller i hvert fald villige til at optimere os selv for at leve op til

Cirka hver fjerde finder familielivet stressende, mens cirka 40% finder det stressende at få hverdagen til at hænge sammen.

kravene om stadig succes. Bør vi medicinere os til at have fuld fart på og være omstillingsparate, når nu midlerne er der? Bør vi tage lykkepiller, så vores partner kan holde os ud, og så vi ikke er så utilfredse, sure og tvære hele tiden? Bør mænd tage Viagra og kvinder bruge sexplastrer Intrinsa, så vi kan dyrke hed sex hver dag, eller i hvert fald hver anden, så vi ikke kommer til at føle os seksuelt dysfunktionelle?

I hvert fald har danskerne taget livsstilsmedicinen til sig. I rapporten ”Danskernes holdning til og accept af livsstilsmedicin” fra 2003 erklærer 31,4% sig enig eller meget enig i, at det er ok at raske personer anvender lægemidler, der kan forbedre livskvaliteten. 28,5% erklærer sig neutrale, mens 35,5% er imod. Accepten afspejler sig ligeledes i forbruget. Fra 2002 til 2006 er antallet af 0-19-årige, som behandles med lykkepiller, næsten fordoblet viser statistik fra lægemiddelstyrelsen.

Ifølge professor i medicinsk antropologi ved KU, Susan Whyte, er en væsentlig årsag til det øgede medicinforbrug, at medicinen lover os en håndgribelighed og kontrol i en uhandgribelig verden fuld af krav og forventninger, ikke mindst fra os selv.

Anders Fogh Jensen mener, at man kan se en sammenhæng mellem medicinforbruget og den midlertidighed, der præger nutidens klima. Det ætser nemlig individerne op ikke at vide, hvad de selv vil, og hvad deres partner vil. Han siger: ”Vi har fået en

→ udviklet psykofarmakaindustri, der har kunnet rette sin markedsføring ind i den nervøsitet, som dette mangel på fundament har affødt, således at den helt normale følelse af at være uden fundament - i evig fremleje så at sige - har føltes som noget, der måtte medicineres imod. Hermed ikke sagt, at medicinen ikke virker eller ikke er effektiv som præstationsfremmende middel, blot at jeg tror, det bliver mere normalt, og at der er kommerциelle interesser, der kobler sig på.”

FREMTIDENS FAMILIELIV

Men ser det helt sort ud for den moderne familie? Ifølge journalist, coach og forfatter Gitte Jørgensen er billedet ikke entydigt. Hun siger: ”Det der med depressioner, og at vi må spise lykkepiller for at klare os, det er ét billede. Et andet billede er, at vi har fået både flere valgmuligheder og flere udviklingsmuligheder. Vi går til coaching, tager kurser. Vi betragter os selv som modellerbare, det gjorde man ikke tidligere.”

Ifølge Gitte Jørgensen er det moderne familiemenneskes største udfordring, at det har lært, at det at have det godt er, når tingene ser godt ud udefra. Hun siger: ”Men det er vigtigt at have det godt inde i sjælen. Jeg mener, at der er en opvågning i gang presset frem af finanskrisen og klimakrisen, og også af et indre oplevet pres som resultat af for meget stress, for dybe depressioner og for meget angst. Der er en større parathed til at lægge den perfekte facade og se sig om efter nye måder at leve på.” Og denne parathed er vigtig, mener Gitte Jørgensen, for den moderne familie skal turde indrømme, hvordan den har det og turde lægge væggene. Som web 2.0 inkarnerer åbenhed og inklusion, og den amerikanske præsident Barack Obama ligeledes, siger Gitte Jørgensen: ”Hvor den gamle tid handlede om at bide tænderne sammen og feje ting ind under gulvtæppet, så indser flere og flere, at vi kun kan løse vores fremtid, hvis vi tør indgå i ægte relationer med hinanden.” ❖

»
Der er en opvågning i gang - presset frem af finanskrisen og klimakrisen, og også af et indre oplevet pres som resultat af for meget stress, for dybe depressioner og for meget angst. Der er en større parathed til at lægge den perfekte facade og se sig om efter nye måder at leve på.

- COACH GITTE JØRGENSEN

Fonden for landbougdoms højskoleophold

Fonden giver økonomisk støtte, 4-6 portioner, til højskoleophold (ikke landbrugsskoleophold), for unge kvinder og mænd, der uddanner sig inden for landbrug.

Støtte kan også ydes til børn fra landbohjem. Udlændinge, der opfylder kriterierne, kan komme i betragtning.

Der kan søges om støtte til højskoleophold, der endnu ikke er påbegyndt. Der kan kun søges til kurser á mindst 12 ugers varighed.

Ansøgningsfristen er 1. maj 2009.

Ansøgningskema og nærmere oplysning kan rekvireres hos:

FOLKEHØJSKOLERNES FORENING
I DANMARK
Nytov 7
1450 København K.
Tlf. 3336 4036

Fonden modtager gerne yderligere midler.